

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

**ПЕРВОМАЙСЬКА РАЙОННА
СТАНЦІЯ ЮНИХ ТЕХНІКІВ**

На конкурс

*Етнографічні особливості
вишивок Миколаївщини,
ялинкові прикраси*

Автор:

Альохіна Алла Володимирівна

Керівник гуртка

декоративно - ужиткового мистецтва

С. Лиса Гора

ЗМІСТ.

- 1. ВСТУП.** Мистецтво української вишивки – древнє і молоде.
- 2. ОСНОВНА ЧАСТИНА.**
- 3. ВИСНОВКИ.**
- 4. ДОДАТКИ.**
- 5. СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.**
- 6. ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА.**

Українська народна вишивка – один із давніх, найбільш масових і розвинених видів народного декоративного мистецтва. Виникло воно дуже давно, виникло з любові до рідного краю, до навколишнього світу. З потреби не тільки бачити і відчувати красу, а й творити її власними руками. У вишивці яскраво розкривається душа українського народу, його прагнення до краси. Це давнє і вічно молоде мистецтво. Народна традиція оздоблювати вироби вишивкою відроджується.

Вишивка - це радісне мистецтво, і радісна праця над її створенням. Народною свідомістю опоетизована творча жіноча праця, пов'язана з образами добра, захисту, надій, історією визначена особлива роль вишивки в духовному житті людини, створенні естетичного середовища у праці, відпочинку, спілкуванні. Вишитий одяг, рушники, скатертини, серветки тощо, супроводжують свята, обряди, несуть в собі не тільки матеріально – практичну, а й естетично – емоційне, духовне вираження почуттів народу.

Сучасна народна вишивка розвивається на основі традиційної спадщини минулого.

У всіх народів світу існує повір'я, що той хто забув звичаї своїх батьків, буде покараний і Богом і людьми.

Виникнувши у сиву давнину, українська народна вишивка зберігає в орнаментальних мотивах, композиційних вирішеннях рисунка, особливостях кольорових сполучень художній досвід народу, труд і талант багатьох поколінь.

Тема «Етнографічні особливості вишивок Миколаївщини, ялинкові прикраси» розрахована на 18 годин, з них лише 2 години теоретичного матеріалу і 16 годин практичної роботи. Тому за той невеликий час теорії прагну ознайомити своїх учнів з етнографічними особливостями вишивок нашого південного краю, свого району та села, кольоровою гамою, узорами й мотивами вишивок місцевих майстринь.

ТЕМА: «Етнографічні особливості вишивок Миколаївщини.

Ялинкові прикраси» (18 годин)

Мета: 1. Ознайомити учнів з історією розвитку та етнографічними особливостями вишивок в Миколаївській області, характерним кольоросполученням, символами та мотивами вишивок, вчити застосовувати ці мотиви при створенні найпростіших власних виробів, а саме ялинкових прикрас;

2. працювати над розвитком творчого мислення, уяви, фантазії, удосконаленням набутих технік вишивання, сприяти розвитку дрібної моторики пальців;

3. сприяти вихованню в учнів почуття прекрасного; розвитку інтересу до історичного минулого, національної самосвідомості, гордості за свій народ, спонукати до відновлення національних традицій, їх збереження, впровадження в життя.

Обладнання та матеріали: вишиті речі місцевих майстринь, кольорові ілюстрації символіки української вишивки, зразки вишитих рушників різного призначення, записи пісень А.Малишка «Пісня про рушник», Д.Павличка «Два кольори», Н.Май «Мамина сорочка».

Хід роботи:

(Кожне заняття з цієї теми супроводжується музикою. Використовуються пісні українських композиторів у виконанні українських та зарубіжних виконавців: М.Гнатюка, Н.Май, українки американського походження Кв. Цісик).

1. Вступне слово вчителя.

- Ми з вами живемо на землі, яку наші пращури заселили, зорали і засіяли, побудували села і міста, не один вік захищали від ворогів, а потім на пожарищах відбудовувалися й знову сіяли й вирощували хліб, росли дітей та онуків. Ця земля – наша Батьківщина. І нам не гоже бути байдужими до її історії та долі, бо без пізнання своїх витоків та коріння

неможливий подальший розвиток культури і мистецтва народу. Із покоління в покоління передавали люди свою шану й любов до рідного краю, повагу до праці й збереження традицій, свій життєвий досвід, пізнання секретів майстерності й розуміння краси. Навіть в умовах найсуворішого притлумлення всього національного, що йде з глибини історії й культури народу, завжди є люди, які пам'ятають, зберігають і свято шанують традиції свого роду, вчать нащадків цінувати це безцінне надбання.

Наш край – Побужжя – має свої багаті традиції. То ж не варто дивуватися, що коли зажеврїло сподівання на національне відродження, ця, приспана сторіччями животворна брунька розпустилася, і світ побачив рукотворне диво.

Відкрилися бабусині скрині, і вийняті з них сорочки, рушники, килими заярїли такими свіжими фарбами, ніби лише вчора руки майстринь зробили на них останній стїбок.

І побачили шанувальники мистецтва рідного краю: не поліхромія, не легкий розкутий рисунок рослинних мотивів, виконаний гладдю, притаманний нашому козацькому регіону, а переважають тут червоні й чорні кольори. Синє, зелене, жовте – то вже привнесене, запозичене від тих, кого заселяли в наших по бузьких селах після того, як царський уряд скасував козацтво.

У всіх більш чи менш солідних виданнях, де йдеться про регіональні особливості й характеристику української вишивки, зазначається, що наш по бузький край не має своїх сталих традицій. А те, що ми знаходимо в окремих сім'ях – то запозичене, не своє. Та спокусившись цією догмою, чомусь забуваємо, що край наш досить древній. Тут знаходили і зразки трипільської культури, і більш ранні форми людського буття і побуту.

Особливо багаті і сталі в традиціях вишивки колишніх козацьких поселень: Мигії, Костянтинівни, Синюшного Броду, Лисої Гори, Іванівки й Романової Балки, Грушівки, Вітольдового Броду. Справжніми охоронцями цих надбань стали місцеві краєзнавці, місцеві майстрині – справжні

шанувальники одного з найдревніших мистецтв рідного краю. Сьогодні я хочу, щоб ви самі впевнилися, які надзвичайно гарні узори властиві древнім оригіналам.

(Демонстрація зразків орнаментів, які люб'язно надали Л.М.Харабарович, Т.Д.Явіца, М.А.Болехівська.)

(рис 1- рис. 10 додатка).

А ось подивіться зразок візерунка для рушник, характерний для нашого південного краю (рис. 11 додатка). Йому притаманні лише два кольори – червоний та синій. А характерний узор – ромб, символізує не що інше, як землю, зв'язок з нею людини. Цей ромб вбирається в розгалуження віття рук – берегиньок, що в'ються, тягнуться до сонця, а корінням своїм сягають вглиб землі. Бо ж і Сонце, і Вода, і Земля з прадавніх часів є у слов'ян триєдністю буття.

(На кожному занятті з цієї теми кожен керівник може надавати історичні відомості про розвиток вишивки, характерної для їхнього регіону, символи, характерну кольорову гаму. Якщо це не перше заняття, до теоретичної частини заняття долучаються і діти. Для цього можна попросити учнів, їх батьків, надати для проведення заняття зразки вишивок, які зберігаються в родинах, розповісти про історію сім'ї, про авторів наданих робіт. Таким чином, на занятті відбувається поєднання поколінь, передаються традиції сімейного захоплення.).

2. Практична робота.

- Скоро у нас з вами веселе свято Нового Року. Це свято подарунків, запахів хвої, веселих канікул і, звичайно ж, святково вбраної ялинки.

Сьогодні ми почнемо створювати ялинкові прикраси та новорічні подарунки своїм рідним та друзям. Для цього згадаємо, які іграшки найбільше поширені? Так, звичайно ж кольорові кульки. Я пропоную вам створити новорічні подарунки у вигляді новорічних кульок. А для оздоблення їх використати

візерунки, притаманні нашій з вами місцевості, візерунки, які ви бачили на домашніх вишивках, або запропоновані вам у класі.

І звичайно, ж, доречними будуть кольорові кульки з написом, наприклад, ось такі (рис.12-14 додатка)

Хорошим подарунком може також бути вітальна листівка.

(Дітям пропонуються зразки вітальних листівок) (рис. 15 – 16 додатка).

- ви можете використати запропоновані вам зразки, або створити власні, в тому числі і використовуючи частини наявних тут орнаментів.
- А перед початком роботи давайте згадаємо правила безпечної роботи з голкою та ножицями.

Під час практичної роботи керівник гуртка допомагає кожній дитині при виборі роботи, залежно від набутих навичок.

Робота над цією темою цікава тим, що діти працюють над створенням саме подарунків. У когось вироби кращі, у когось – не такі досконалі, але у дітей є хороший стимул до роботи – вони створюють подарунки для рідних і друзів. Тому стараються всі. В кінці роботи над темою проводиться виставка готових робіт, але обговорення їх не відбувається. На стенд вішаються фотографії учнівських робіт з підписами.

Підсумок роботи підводиться після Нового Року, коли діти розповідають про те, як їх подарунки сприйняли рідні.

З раннього віку діти привчаються оволодівати секретами майстерності, створювати своїми руками нескладні побутові речі, розвивати старовинне мистецтво вишивки.

Додатки

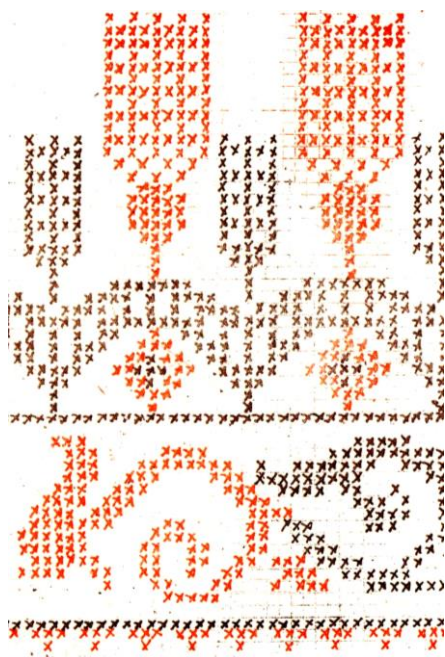

Рис. 1

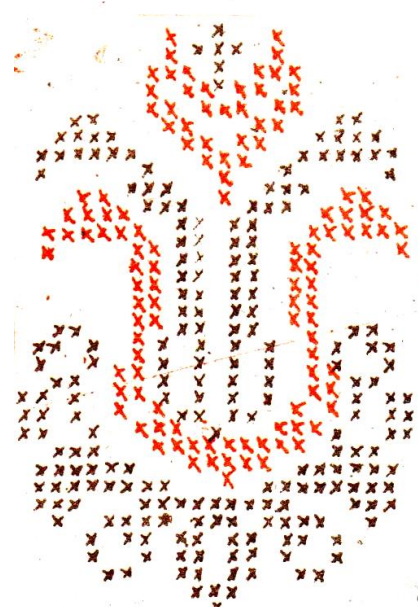

Рис. 2

Рис. 3

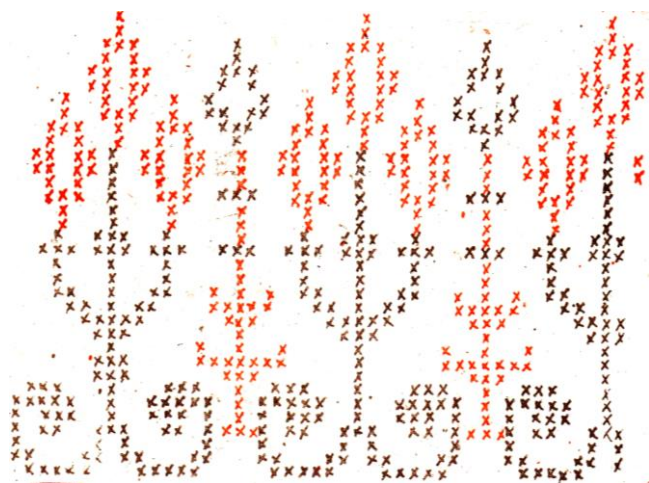

Рис. 4

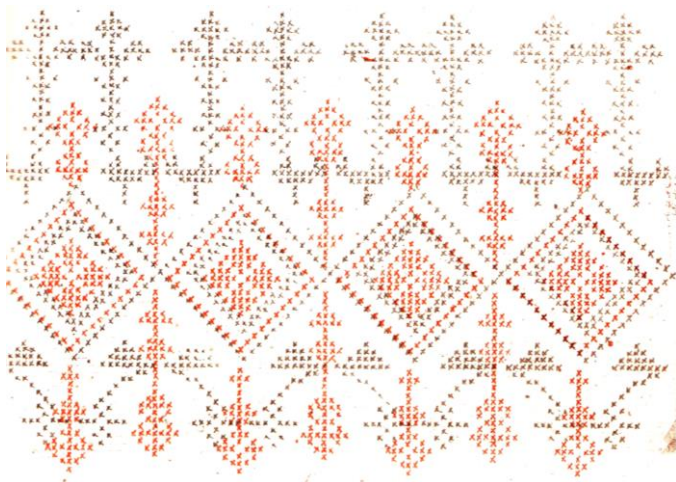

Рис. 5

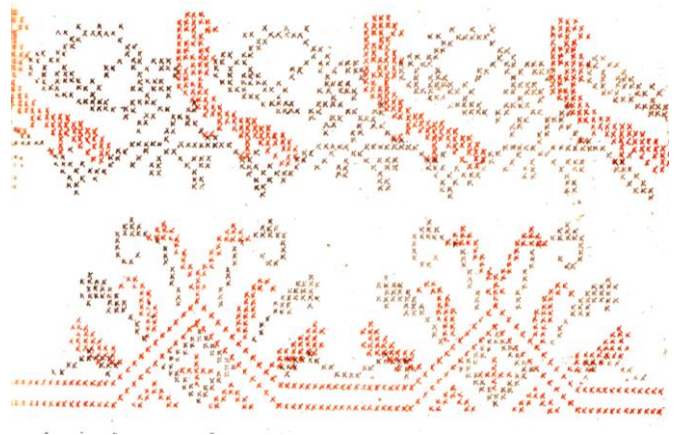

Рис.6

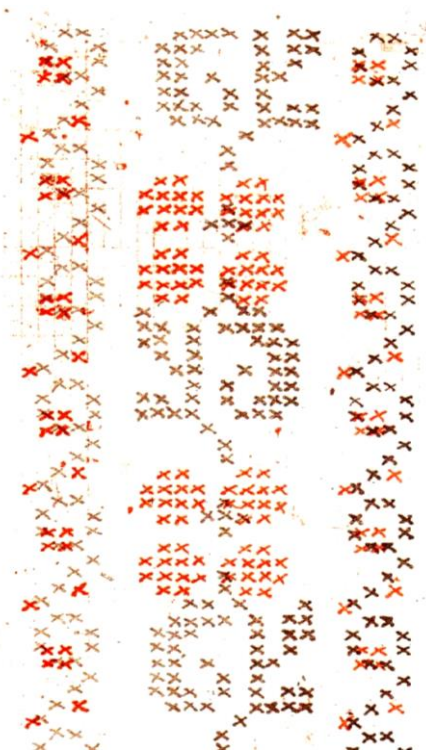

Рис.7

Рис.8

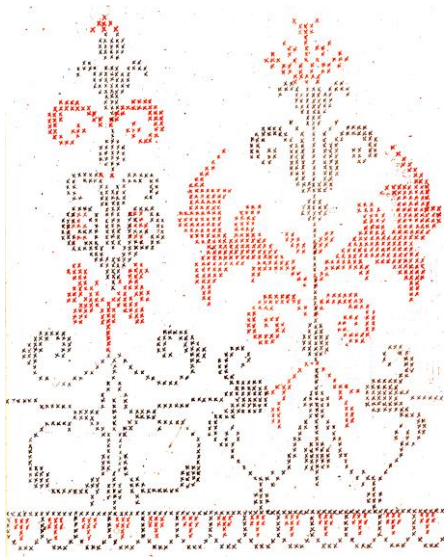

Рис.9

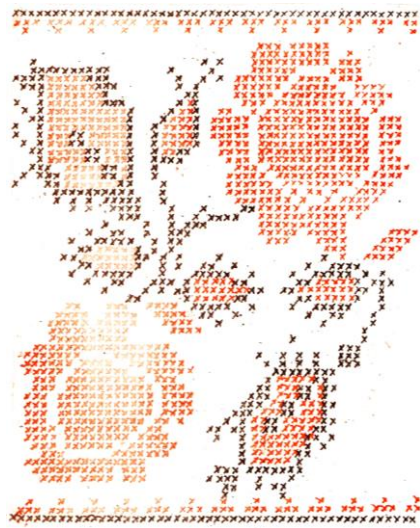

Рис. 10

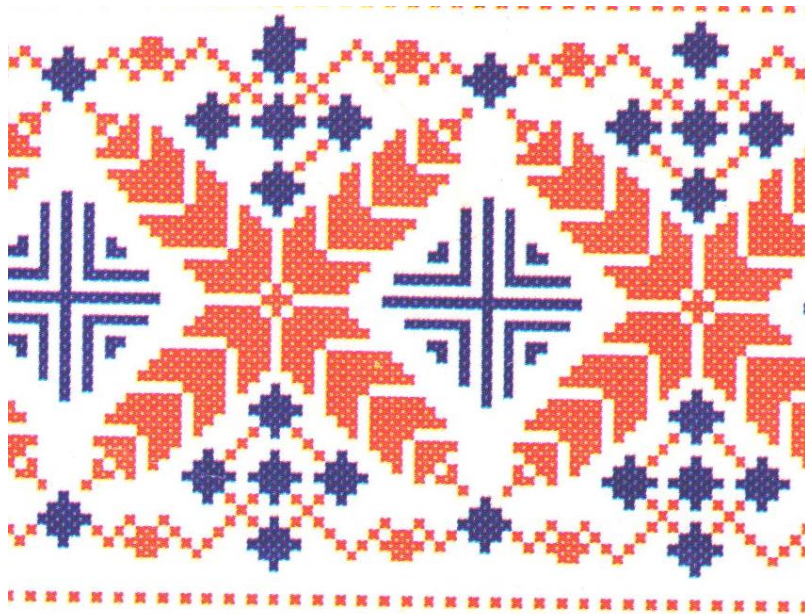

Рис. 11

Рис. 12

рис. 13

Рис. 14

Рис. 15

Рис. 16

Список використаної літератури

1. *Журнал Вишивка: рушники, салфетки, скатерти.*
2. *Ж.С.Семененко – Руських . Узори рідного краю , м. Первомайськ, 1994*
3. *Т.Кара-Васильєва, А.Чорноморець Українська вишивка, К., «Либідь», 2005 р.*
4. *Все для вчителя, Інформаційно - практичний бюлетень, №25, 2001 р.*
5. *Вишивка крестом шаг за шагом, Харків, Книжний клуб семейного досуга.*

Відомості про автора

Альохіна Алла Володимирівна, директор Первомайської районної станції юних техніків, стаж роботи – 25 років, стаж роботи як керівника гуртка – 20 років.

Освіта вища, закінчила Уманський державний педагогічний інститут ім. П.Г.Тичини та отримала спеціальність вчитель початкових класів.

Неодноразово нагороджувалася грамотами обласного управління освіти Миколаївської облдержадміністрації.